সমগ্র শিক্ষা
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

নৱম শ্ৰেণীৰ বাবে

অৰ্থনীতি বিজ্ঞান

পাঠ - ১

অৰ্থনীতিৰ মৌলিক বিষয়সমূহ

অংশ – ২

দীপিমণি দত্ত

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

SCOPE

অৰ্থবিজ্ঞানৰ পৰিসৰ

- অৰ্থবিজ্ঞানৰ পৰিসৰে সমাজৰ আৰ্থিক কাৰ্যকলাপক সামৰি লয়।
- অনাআৰ্থিক কাৰ্যকলাপ (যিবোৰ কাৰ্যকলাপ অৰ্থ উপাৰ্জন, ব্যয় তথা বিতৰণৰ লগত জড়িত নহয়) অৰ্থবিজ্ঞানৰ বিষয়বস্তুৰ ভিতৰত ধৰা নহয়।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

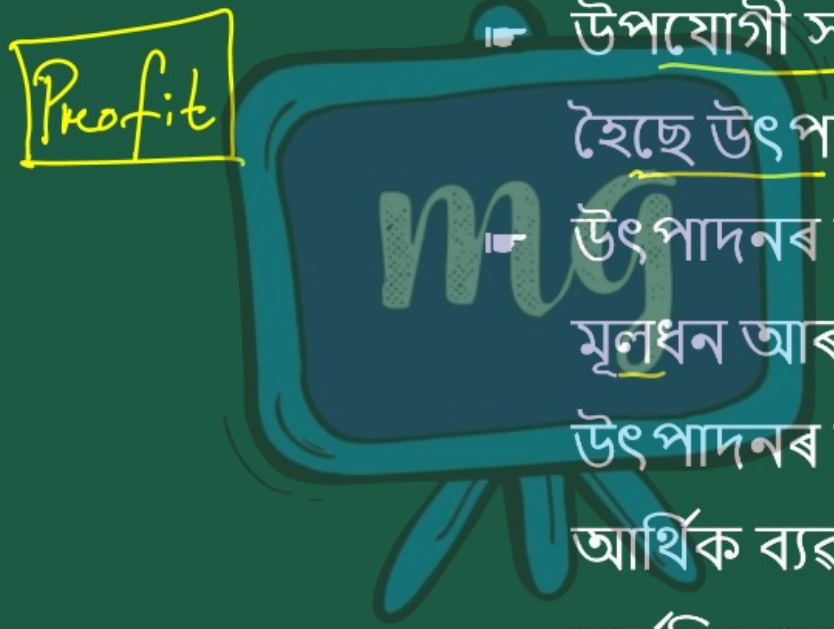
১. ভোগকার্য / Consumption

- আমাৰ অভাৱ দূৰ কৰাৰ কার্যকলাপেই হৈছে ভোগ।
- ভোগকার্যৰ লগত জড়িত বিধিসমূহ, ভোক্তাৰ ভাৰসাম্য ইত্যাদি অধ্যয়ন অর্থনীতিৰ পৰিসৰৰ অন্তর্ভুক্ত।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

২. উৎপাদন / Production

- উপযোগী সামগ্রী অথবা সেৱাৰ সৃষ্টিয়েই হৈছে উৎপাদন।
- উৎপাদনৰ চাৰিটা উপাদান- ভূমি, শ্রম, মূলধন আৰু সংগঠনৰ উপৰি উৎপাদনৰ বিধি, উৎপাদকৰ ভাৰসাম্য, আর্থিক ব্যৱস্থা ইত্যাদি সম্পর্কে অর্থবিজ্ঞানত আলোচনা কৰা হয়।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

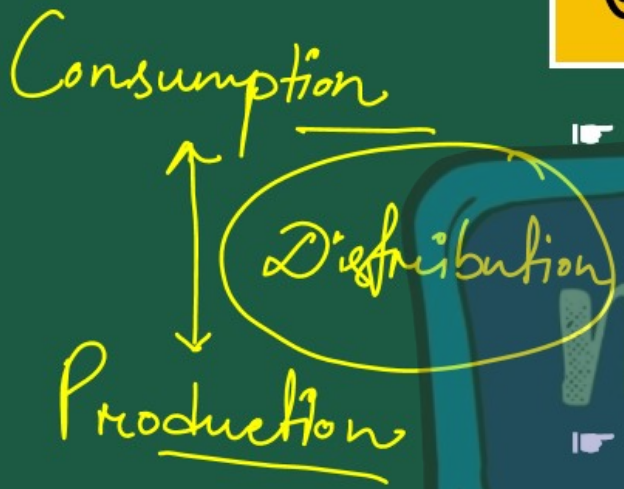

উৎপাদন : উপযোগী সামগ্রী অথবা সেৱাৰ সৃষ্টি

সমগ্র শিক্ষা
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

৩. বিতৰণ / Distribution

- সামগ্ৰীৰ উৎপাদন কাৰ্য সম্পাদন কৰাৰ পাছত ইয়াক উপভোক্তাৰ মাজত বিতৰণ কৰিলেহে ভোগকাৰ্য সম্ভৱ হৈ উঠিব।
- বিতৰণ প্ৰক্ৰিয়া যাতে সঠিক হয় তাৰ বাবে যিবোৰ নীতি বা তত্ত্ব অনুসৰণ কৰাৰ প্ৰয়োজন সেই সকলোবোৰ তত্ত্ব 'বিতৰণ' বিষয়ৰ মাজত আলোচনা কৰা হয়।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

৪. বিনিময় / Exchange

- কোনো ব্যক্তি বা অঞ্চল বা দেশে লাগতিয়াল প্রতিবিধ সামগ্রী নিজে উৎপাদন কৰি ল'ব নোৱাৰে।
- এনে ক্ষেত্রত ব্যক্তি, অঞ্চল আৰু দেশৰ মাজত বিনিময়ৰ আৱশ্যক হয়।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

- সেয়েহে, আভ্যন্তৰীণ বাণিজ্য আৰু আন্তর্জাতিক বাণিজ্য জৰিয়তে দেশীয় আৰু আন্তর্জাতিক বিনিময় হয়।
- অর্থনীতিত এই দুয়ো প্ৰকাৰৰ বিনিময়ৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হয়।

বিনিময়ৰ — প্ৰাথমিক নীতি

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
समग्र शिक्षा

Under CSR Support by
ipca | Foundation

Exchange Barter system

অসমৰ মৰিগাঁও জিলাৰ জোনবিল মেলা — এই মেলা প্ৰত্যক্ষ বিনিময় (Barter) প্ৰথাৰ এক উৎকৃষ্ট উদাহৰণ। পঞ্চদশ শতিকাৰ পৰাই চলি থকা এই মেলালৈ কাৰ্বি, খাচি, তিৱা, জয়ন্তীয়া আদি জনজাতীয় লোকসকলে নিজৰ উৎপাদিত সামগ্ৰী লৈ পাহাৰৰ পৰা নামি আহে আৰু ভৈয়ামৰ লোকৰ সামগ্ৰীৰ লগত এই মেলাত বিনিময় কৰে। এই মেলাখন উত্তৰ-পূব ভাৰতৰ জাতি-জনজাতিৰ মাজত ভ্ৰাতৃত্ব আৰু সমন্বয়ৰ প্ৰতীক স্বৰূপ।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

৫. মুদ্ৰা / Money

Barter System

- দ্ৰব্যৰ প্ৰত্যক্ষ বিনিময় (Barter) প্ৰথাৰ অসুবিধাসমূহ আঁতৰাই বিনিময় ব্যৱস্থাক সৰলতা প্ৰদান কৰাৰ বাবেই মুদ্ৰাৰ সৃষ্টি হৈছিল।
- মুদ্ৰাৰ ভূমিকা, মুদ্ৰাৰ কার্যাৱলী আৰু প্ৰকাৰ ইত্যাদিৰ বিষয়ে কৰা আলোচনা অৰ্থনীতিৰ পৰিসৰৰ এক উল্লেখযোগ্য অংশ।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

China
Yuan

British pound

American dollar

Indian rupee

Japan
Yen

Russian ruble

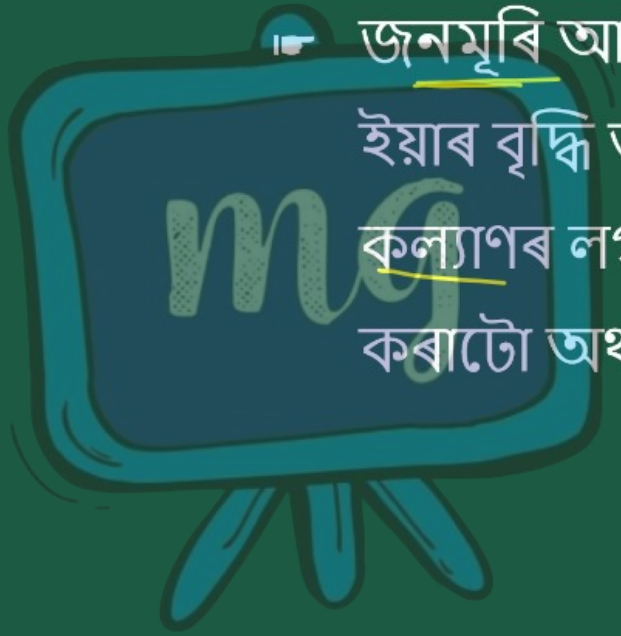
কেইখনমান দেশৰ মুদ্ৰাৰ ছবি

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

৬. আয় / Income

- জনমূৰি আয়, ৰাষ্ট্ৰীয় বা জাতীয় আয়, ইয়াৰ বৃদ্ধি তথা বিতৰণ, অৰ্থনৈতিক কল্যাণৰ লগত ইয়াৰ সম্পৰ্ক আলোচনা কৰাটো অৰ্থনীতিৰ পৰিসৰৰ অন্তৰ্গত।

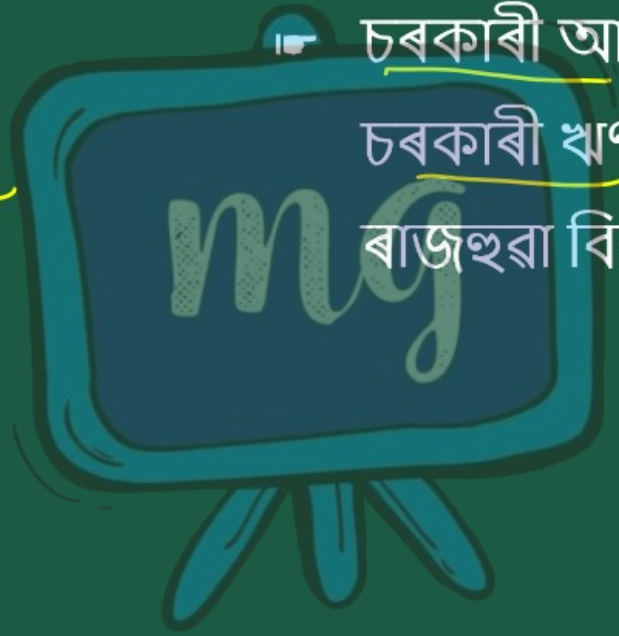

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

৭. ৰাজস্ব বা ৰাজহুৱা বিত্ত বিজ্ঞান

Public Finance

- চৰকাৰী আয়, চৰকাৰী ব্যয় আৰু চৰকাৰী ঋণৰ আলোচনাই হৈছে ৰাজহুৱা বিত্তবিজ্ঞান।

সমগ্র শিক্ষা
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

৮. কল্যাণকামী অর্থনীতি

অমর্ত্য সেন

(ন'বেল পুৰস্কাৰপ্ৰাপ্ত
ভাৰতীয় অর্থনীতিবিদ)

☛ কেবল ভোগকার্য, উৎপাদন তথা বিতৰণেই অর্থনীতিৰ মূল বিষয়বস্তু হ'ব নোৱাৰে।

মানৱ কল্যাণ

অমর্ত্য সেন

(ন'বেল পুৰস্কাৰপ্ৰাপ্ত
ভাৰতীয় অৰ্থনীতিবিদ)

☛ এনেবোৰ কাৰ্যৰ লগত ব্যক্তি তথা সমাজৰ কল্যাণৰ দিশটো মন কৰিব লাগিব। অৰ্থনীতিবিদ এ চি পিগু (A.C. Pigou) , ভিলফ্রেড' পেৰেট' (Vilfredo Pereto), হিক্স, (Hicks) অমর্ত্য সেন (Amartya Sen) আদিয়ে কল্যাণকামী অৰ্থনীতিক জনপ্রিয় কৰি তুলিছে।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

৯. পৰিৱেশীয় অৰ্থনীতি

- এহাতে অৰ্থনৈতিক উন্নতি ক্ষিপ্ৰতৰ কৰাৰ অৰ্থে ঔদ্যোগিকৰণৰ ওপৰত অধিক মনোনিৱেশ আৰু আনহাতে পাৰিপাৰ্শ্বিকতাৰ ভাৰসাম্য বিনষ্টই পৃথিৱীৰ সমাজবিজ্ঞানীসকলক অধিক চিন্তান্বিত কৰি তুলিছে।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

- এনে ক্ষেত্রত পাৰিপার্শ্বিকতাৰ ভাৰসাম্য কিদৰে ৰক্ষা কৰিব পাৰি সেই উদ্দেশ্যে পাৰিপার্শ্বিকতাৰ অধ্যয়ন অর্থনীতি বিষয়ত অন্তর্ভুক্ত কৰা হৈছে।
- এই সংযোজনে অর্থনীতি বিষয়ত এক নতুন মাত্রা প্রদান কৰিছে।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

Economics of Environment

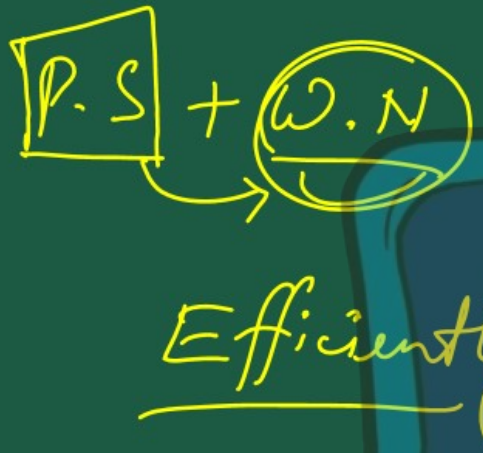
Water Resources | Energy | Biodiversity | Climate Change

পৰিৱেশীয় অৰ্থনীতিৰ বিষয়বস্তু ঃ জলসম্পদ, শক্তি, জৈৱ বৈচিত্র্য, জলবায়ুৰ পৰিৱৰ্তন ইত্যাদি।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

১০. দক্ষতা (Efficiency)

- সীমিত সম্পদৰাজিক দক্ষতাপূর্ণ ব্যৱহাৰৰ যোগেদি সমাজ গঠন কৰাটো অর্থনীতিৰ মূল বিষয়।
- এই সীমিত সম্পদৰাজি দক্ষতাপূর্ণ ব্যৱহাৰৰ যোগেদি উৎপাদন প্রক্রিয়াৰ ধাৰা ত্বৰান্বিত কৰিব পাৰিলেহে মানৱ সমাজৰ কল্যাণ হ'ব।

- আজিৰ গতিশীল পৃথিৱীত যিকোনো বিষয়ৰ পৰিসৰ কেতিয়াও স্থিৰ নহয়।
- সময়ৰ লগে লগে বিষয়বস্তুয়েও গতিশীলতা লাভ কৰে।
- সেয়েহে অৰ্থবিজ্ঞানৰ ভিতৰত গোলকীয় অৰ্থনীতিৰ নতুন ধাৰণা, বহনক্ষম উন্নয়ন আদি নতুন নতুন বিষয় অন্তৰ্ভুক্ত হৈ ইয়াৰ পৰিসৰো বৃদ্ধি হৈছে।

মূল্যায়ন

1 তলৰ কোনটো উৎপাদনৰ উপাদান নহয় -

A শ্ৰম

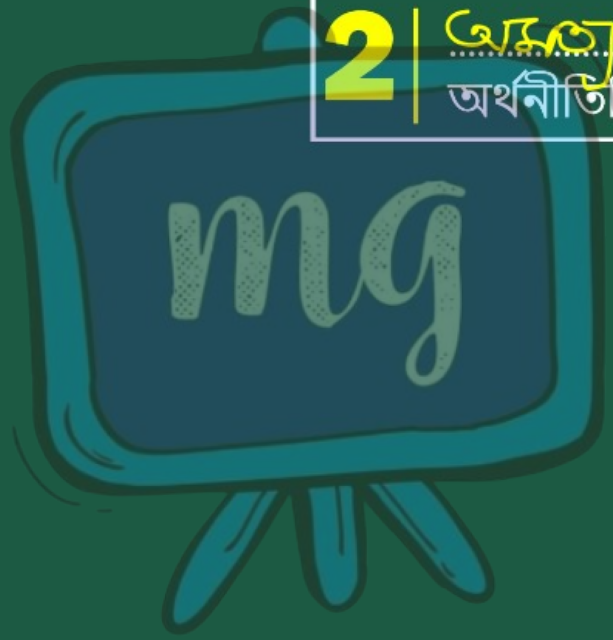
B মূলধন

C উৎপাদনৰ বিধি

D সংগঠন

মূল্যায়ন

2 | অমৰ্ত্য সেন....ন'বেল বটা বিজয়ী ভাৰতীয় অৰ্থনীতিবিদ।